

RESUM DE LA II JORNADA DE RECERCA AL PARC NACIONAL DE CABRERA

Seguiment de l'ictiofauna en aigües del Parc Nacional de Cabrera: 28 anys de protecció

Dr. Joan Moranta Mesquida, Científic Titular del Centre Oceanogràfic de les Balears (IEO)

L'any 1986 es va publicar un article d'opinió del president de Greenpeace Espanya que feia referència al monogràfic de Cabrera publicat l'any 1975 pel Regiment d'Infanteria Palma 47, el qual manifestava que les postures entre ecologistes i militars no estaven tan enfrontades atès que ambdós opinaven que la riquesa de Cabrera era excepcional. El mateix any es publicà un informe del CSIC (Consejo Superior de Investigaciones Científicas) que va ser utilitzat per la creació del Parc, en el qual ja es destacava una important pesca incontrolada. Després de la creació del Parc, l'any 1991 es publicà una monografia de la Societat d'Història Natural on hi ha dos capítols dedicats als peixos en que també es destaca la sobreexplotació pesquera de Cabrera.

En relació als 28 anys de protecció del Parc, cal destacar que no hi hagut un seguiment continuat i sistemàtic dels peixos de Cabrera. S'han fet programes de seguiment, especialment per part de l'IEO (Instituto Español de Oceanografía) i del Parc Nacional, però no s'han acabat d'establir de manera continuada ni una metodologia estandarditzada. Pel que fa a les regulacions, cal dir que el primer PRUG de l'any 1995 ja prohibeix la pesca recreativa, la pesca d'arrossegament i la pesca a menys de 20 metres dins el límit del Parc, i crea una sèrie de zones de reserva integral. El PRUG de 2006 ja s'adapta al Reial decret 941/2001 pel qual s'estableix el règim de protecció dels recursos pesquers del Parc, fent més incidència en l'ús del palangre i el tresmall.

En el setembre de 2019 es va iniciar un projecte de seguiment de les comunitats marines d'espais naturals protegits de les Illes Balears, finançat per la Conselleria de Medi Ambient i Territori i executat per part de TRAGSATEC. Una d'aquestes zones de seguiment és el PN de Cabrera. S'han utilitzat les estacions de mostreig que s'han anat fent durant tota la sèrie històrica amb dades de censos visuals. La tècnica que s'ha utilitzat són els censos visuals amb escafandre autònom, el qual consisteix en fer transectes de diferents itineraris: 50x5 m, per a les espècies més vulnerables a la pesca, i de 25x5 m per a tota la comunitat de peixos. Es fa una estimació del nombre i de les talles dels peixos de les diferents espècies que s'hi veuen, la qual cosa permet passar les dades d'abundància a biomassa.

Una altra manera de saber com està la ictiofauna és fer un bon seguiment de la pesca. De les dades de captura d'anfós del 1994 al 2012 s'observa que aquestes no comencen a ser importants fins a l'any 2000. Així mateix, de les dades de captura de l'anfós de l'any 2006 mitjançant palangre es dedueix que l'activitat es realitza a pràcticament tot el Parc i que hi ha un canvi d'estratègia de pesca. Aquest canvi consisteix, per una banda, en una major utilització del palangre dirigit a l'anfós, i, per altra, en un canvi d'estacionalitat utilitzant-se actualment més durant l'estiu adaptant-se a la demanda del mercat.

Dels projectes de seguiment realitzats durant els 28 anys de protecció del parc, únicament se n'han pogut aprofitar 9, en els quals la metodologia de mostreig era coincident. S'han analitzat 18 llocs de mostreig, dels quals 11 es troben dins el Parc. Els 7 llocs ubicats fora del Parc serveixen com a punts de control per poder comparar una zona protegida a la pesca d'una altra no protegida. En total s'analitzaren 1.106 transectes amb una àrea de 22,3 hectàrees.

A continuació es presenten els resultats de l'estudi (període 1993-2016) enfocats als tres punts següents: poblament dels peixos, indicadors sintètics dels poblaments i espècies demersals vulnerables a la pesca. Pel que fa al poblament, les espècies més característiques de la zona superficial que són de mida petita-

mitjana estan més associades al principi de la sèrie (any 1996) i a zones de fora del Parc, concretament Mallorca. Les espècies de mida més grossa, que són més vulnerables a la pesca, estan associades al PN Cabrera i al final dels anys de la sèrie. Cabrera presenta dades superiors per a tots els indicadors de poblament analitzats. Per una altra banda, entre el 2000-2006 es produeix una baixada d'abundància de peixos, tant a Cabrera com a Mallorca. Per tant, els factors que actuen afecten a una escala geogràfica superior a l'àmbit del Parc.

Quant a les espècies vulnerables a la pesca, també s'observa un increment inicial de la biomassa en els primers 7-9 anys de protecció i, llavors, una caiguda important a partir del 2000. La biomassa sempre és més elevada a Cabrera que a Mallorca i, dins Cabrera, és més elevada a les zones de més fondària. La caiguda de la biomassa possiblement estigui relacionada amb l'increment de l'esforç de la pesca amb palangre. Cal dir que en el 2011 varen aparèixer anfosos morts degut a una malaltia vírica però no es coneix quin impacte va tenir sobre la població per manca de dades de seguiment en el període 2011-2016.

Hi ha zones d'ús moderat del Parc, on es pot pescar, que presenten dades de biomassa més altes que en zones de reserva i entre 2,4 i 5 vegades superiors a les zones de control (Mallorca). En les zones de Mallorca les diferències de biomassa són molt menys acusades per l'efecte homogeneïtzador de la pesca. Un altre aspecte interessant és que no es pot parlar d'un univers únic de Cabrera. En el Parc hi ha zones molt favorables pel peix que no estan protegides. En general, el PN de Cabrera presenta un bon estat de conservació (54 g/m²), tot i que depèn molt de la zona i dels anys que s'analitzen.

Finalment es fan les consideracions finals:

- Els poblaments íctics de Cabrera presenten un "estat de salut" difícilment observable a altres indrets de les Balears.

- Els Parcs Nacionals representen un magnífic escenari natural per realitzar activitats de recerca científica i seguiment a llarg termini.
- És necessari establir un seguiment de peixos sistemàtic amb protocols de seguiment estandarditzats i homogenis (indicadors, mostreig i periodicitat).
- És convenient implementar una gestió adaptativa, per exemple: revisar la ubicació de les Zones de Reserva Integral i les Zones d'Ús Moderat (PRUG).
- És imprescindible reforçar el sistema de vigilància pesquera i establir un seguiment pesquer que permeti obtenir informació veraç, contrastada i amb protocols de qualitat.
- Tota la informació (seguiment científic i pesquer) hauria de ser pública i estar a disposició de la comunitat científica i del públic en general.

